

VILNIAUS UNIVERSITETO DISKRIMINACIJOS, PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO, SMURTO IR PERSEKIOJIMO PREVENCIJOS POLITIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus universiteto diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo prevencijos politika (toliau – Prevencijos politika) aprašo ir įtvirtina diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo atpažinimo būdus, galimas formas, dėl diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo besikreipusių ar apie šiuos atvejus pranešusių asmenų apsaugos, jiems teikiamos pagalbos ir jų pateiktų pranešimų nagrinėjimo principus. Šios Prevencijos politikos nuostatos yra privalomos visiems Vilniaus universiteto bendruomenės nariams.

2. Pranešimų apie diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo atvejus teikimo ir nagrinėjimo, konsultacijų teikimo, apsaugos priemonių ir Prevencijos politikos užtikrinimo priemonių taikymo tvarką nustato Vilniaus universiteto diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo atvejų nagrinėjimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas).

3. Vilniaus universitetas (toliau – Universitetas) įsipareigoja kurti tokią darbo ir mokymosi aplinką, kurioje Universiteto bendruomenės nariai ir tretieji asmenys nepatirtų priešišku, neetišku, žeminančiu, agresyviu, užgauliu, įžeidžiančiu veiksmy, kuriais kėsinama į atskiro bendruomenės nario, trečiojo asmens ar jų grupės garbę ir orumą, fizinį ar psichologinį asmens neliečiamumą ar kuriais siekiama įbauginti, sumenkinti ar įstumti į nepalankią padėtį.

4. Universitete draudžiama diskriminuoti, priekabauti, seksualiai priekabauti ar smurtauti prieš Universiteto bendruomenės narius ir trečiuosius asmenis bei juos persekioti. Universiteto bendruomenės nariai privalo gerbti kito asmens orumą, mandagiai ir pagarbiai bendrauti su kitais asmenimis, savo elgesiu užtikrinti saugią darbo ir mokymosi aplinką.

5. Prevencijos politika parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodeksu, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymu, Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymu bei Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos rengimo metodinėmis rekomendacijomis.

6. Universiteto bendruomenės nariai su Prevencijos politika supažindinami viešai ją skelbiant Universiteto interneto ir intraneto svetainėse Informacijos apie Vilniaus universiteto veiklą teikimo nuostatuose (patvirtinti Vilniaus universiteto tarybos 2016 m. rugsėjo 28 d. nutarimu Nr. T-2016-11-1) nustatyta tvarka bei Universiteto dokumentų valdymo sistemos priemonėmis.

7. Šioje Prevencijos politikoje vartojamos sąvokos:

7.1. **Atsakingas darbuotojas** – darbuotojas, kuriam kamieninio akademinio ar neakademinio padalinio vadovo sprendimu paskirtos padalinio bendruomenės narių konsultavimo funkcijos diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo ar kitais su šios Prevencijos politikos įgyvendinimu susijusiais klausimais bei kitos Prevencijos politikoje ir Apraše nurodytos funkcijos.

7.2. **Bendruomenės nariai** – Universiteto akademinės bendruomenės nariai, neakademiniai darbuotojai ir Universiteto valdymo organų nariai. Universiteto akademinės bendruomenės nariai yra

Universiteto dėstytojai ir Universiteto mokslo (meno) darbuotojai (įskaitant asocijuotuosius dėstytojus ir mokslininkus, mokslininkus stažuotojus, kviestinius dėstytojus bei mokslo (meno) darbuotojus ir kitus dėstytojus bei mokslo (meno) darbuotojus, Universiteto akademinėje veikloje dalyvaujančius pagal mainų ar bendradarbiavimo programas) ir Universiteto studentai ir klausytojai, įskaitant asmenis, studijuojančius pagal mainų ar bendradarbiavimo programas.

7.3. **Diskriminacija** – nepageidaujamas elgesys, kai dėl vieno ar daugiau diskriminavimo pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Diskriminacija taip pat laikomas nurodymas diskriminuoti ir diskriminavimas kito asmens pavedimu.

7.4. **Diskriminacijos pagrindai** – asmens tapatybės bruožai dėl kurių draudžiama diskriminuoti: lytis, rasė, tautybė, pilietybė, kalba, kilmė, socialinė padėtis, tikėjimas, įsitikinimai ar pažiūros, amžius, lytinė orientacija, negalia, etninė priklausomybė, sveikatos būklė, santuokinė ir šeimninė padėtis, narystė politinėje partijoje, profesinėje sąjungoje ar asociacijoje, religija, ketinimas turėti vaiką ir kiti įstatymuose nustatyti pagrindai.

7.5. **Liudytojas** – asmuo, suteikiantis informacijos pranešimo nagrinėjimui.

7.6. **Nukentėjusysis** – Universiteto bendruomenės narys ar trečiasis asmuo, kuris Aprašo nustatyta tvarka pateiktame pranešime įvardinamas kaip nukentėjęs dėl galimos diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ar persekiojimo.

7.7. **Persekiojimas** – bendruomenės nario ar trečiojo asmens traktavimas mažiau palankiai dėl to, kad bendruomenės narys ar trečiasis asmuo ketina pateikti, pateikė ar padėjo pateikti pranešimą dėl diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ar persekiojimo atvejo, liudijo apie tokį atvejį ar kitaip dalyvavo pranešimo dėl tokio atvejo pateikimo ir (ar) nagrinėjimo procese.

7.8. **Prevencijos politikos pažeidimas** – diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ar persekiojimo atvejis, kurį bendruomenės narys padarė savo kaltu veikimu ar neveikimu, konstatuotas Apraše nustatyta tvarka.

7.9. **Pranešėjas** – bendruomenės narys ar trečiasis asmuo, kuris Aprašo nustatyta tvarka kreipėsi arba pateikė pranešimą dėl galimo diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ar persekiojimo atvejo.

7.10. **Pranešimas** – rašytinis informacijos apie galimą diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ar persekiojimo atvejį pateikimas diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo prevencijos ir atvejų nagrinėjimo komisijai Aprašo nustatyta tvarka.

7.11. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys, kai dėl vieno ar daugiau diskriminavimo pagrindų siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.

7.12. **Seksualinis priekabiavimas** – nepageidaujamas užgaulus, žodžiu, raštu ar fiziniu veiksniu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys su asmeniu, kai tokį elgesį lemia tikslas ar jo poveikis pakenkti asmens orumui, ypač sukuriant bauginančią, priešišką, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką.

7.13. **Skundžiamasis** – bendruomenės narys, kurio atžvilgiu pateiktas Pranešimas.

7.14. **Smurtas** (fizinis, psichologinis, seksualinis, ekonominis) – veikimu ar neveikimu padaromas tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis, ekonominis poveikis ar jo grėsmė, dėl kurio vieną kartą ar pakartotinai (sistemiškai, ilgalaikiai) patiriama arba gali būti patiriama neturtinė ar turtinė žala.

7.15. **Tretieji asmenys** – asmenys, kurie nėra bendruomenės nariai, kaip apibrėžta šios Prevencijos politikos 7.2 punkte, tačiau dalyvauja Universiteto veikloje.

II SKYRIUS

DISKRIMINACIJOS, PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO, SMURTO IR PERSEKIOJIMO FORMOS

8. Diskriminacija, priekabiavimas, seksualinis priekabiavimas, smurtas ar persekiojimas gali būti išreikštas fiziniu veiksniu, žodiniu, rašytiniu ar vaizdiniu būdu, įskaitant, bet neapsiribojant, šiomis formomis:

- 8.1. nepageidaujamu fiziniu kontaktu;
- 8.2. įžeidžiančiais, žeminančiais gestais, juokais, pastabomis, komentarais, atsiliepimais, apkalbomis, gandais;
- 8.3. įžeidžiančių, žeminančių paveikslėlių, užrašų ar kitos medžiagos (garsinės, vizualinės ir pan.) demonstravimu;
- 8.4. agresija;
- 8.5. šmeižtu;
- 8.6. patyčiomis;
- 8.7. izoliavimu ar nebendradarbiavimu darbe, nesidalijimu svarbia informacija, pareigybės aprašyme numatytų atsakomybių ir funkcijų neatitinkančių nurodymų, užduočių skyrimu, pasiekimų menkinimu, pagalbos prašymo ignoravimu, atribojimu nuo susitikimų arba pasitarimų, atskyrimu nuo kolektyvo socialinių veiklų;
- 8.8. įkyriu siekiu bendrauti, sekimu, informacijos apie asmenį rinkimu, kai tai nesusiję su atliekamomis funkcijomis ar asmens kvalifikaciniais reikalavimais;
- 8.9. grasinimais ar kitokiu bauginančiu elgesiu (pvz., grasinimas atleisti, nepalankiai pakeisti darbo laiko grafiką ir pan.);
- 8.10. poveikiu siekiant tam tikro su darbu ar veikla Universitete nesusijusio elgesio, paslaugų, seksualinių paslaugų;
- 8.11. nepagrįstu darbo ar veiklos Universitete sąlygų pabloginimu, lyginant su kitais tą patį darbą ar veiklą vykdančiais bendruomenės nariais ar trečiaisiais asmenimis.

9. Diskriminacija, priekabiavimas, seksualiniu priekabiavimu, smurtu ar persekiojimu nėra laikomi teisėti reikalavimai tinkamai atlikti darbo funkcijas ar kitas akademinės ir (ar) neakademinės pareigas, nurodymas laikytis teisės aktų ir taisyklių reikalavimų, nuomonių nesutapimas.

10. Diskriminacija, priekabiavimas, seksualinis priekabiavimas, smurtas ar persekiojimas draudžiami:

- 10.1. darbo ir studijų vietose, įskaitant viešąsias ir privačias erdves, kai bendruomenės nariai ar tretieji asmenys yra Universiteto žinioje, atlieka darbo funkcijas, vykdo mokymosi ar kitą veiklą Universitete;
- 10.2. pertraukos pailsėti ir pavalgyti metu arba naudojantis buities, sanitarine ir higienos patalpomis;
- 10.3. su darbu, studijomis ar kita veikla Universitete susijusių išvykų, kelionių, mokymų, renginių ar socialinės veiklos metu;
- 10.4. su darbo, studijų ar kitos veiklos Universitete santykiais susijusių asmenų bendravimo, įskaitant bendravimą informacinėmis ir elektroninių ryšių technologijomis, metu;
- 10.5. Universiteto suteiktame būste;
- 10.6. pakeliui į darbą ar studijų vietą ar iš jų.

III SKYRIUS

DISKRIMINACIJOS, PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO, SMURTO IR PERSEKIOJIMO PREVENCIJA IR KONTROLĖ

11. Kiekvienas bendruomenės narys turi vertinti savo elgesį kitų bendruomenės narių ir trečiųjų asmenų atžvilgiu, gerbti jų privatų gyvenimą, pažiūras, įsitikinimus, jų fizinį ir psichinį neliečiamumą bei susilaikyti nuo veiksmų, kurie būtų laikomi šios Prevencijos politikos pažeidimais.

12. Universitete nustatomos šios diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo prevencijos, šalinimo bei kontrolės priemonės:

12.1. tematinų mokymų ir susitikimų bendruomenės nariams organizavimas;

12.2. ne retesnis nei kartą per metus bendruomenės narių informavimas apie galiojantį teisinį reglamentavimą diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo srityje vidinės komunikacijos kanalais;

12.3. naujų bendruomenės narių supažindinimas su Prevencijos politika ir Aprašu;

12.4. Universiteto mikroklimato stebėseną pasitelkiant bendruomenės apklausas;

12.5. Diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo prevencijos ir atvejų nagrinėjimo komisijos nuasmenintų sprendimų ir (ar) jų santraukų, apibendrinimų skelbimas Universiteto internetinėje svetainėje;

12.6. Universiteto bendruomenės psichologų konsultacijos;

12.7. kitos šios Prevencijos politikos 13 punkte nurodytų subjektų, atsižvelgiant į konkrečių atvejų aplinkybes, inicijuojamos prevencijos, šalinimo bei kontrolės priemonės.

13. Už šios Prevencijos politikos 12 punkte numatytų priemonių įgyvendinimą Universitete atsako Universiteto centrinės administracijos padaliniai, atsakingi už personalo valdymą, bendruomenės apklausų organizavimą, lygių galimybių įgyvendinimą ir bendruomenės narių psichologinį konsultavimą. Kamieninių padalinių vadovai ir padaliniuose paskirti atsakingi darbuotojai bendradarbiauja įgyvendinant 12 punkte numatytas priemones, informuoja apie padalinio poreikius šiame punkte įvardintus Centrinės administracijos padalinius, bei, esant reikalui, šias priemones įgyvendina padalinyje.

14. Padalinių ir (ar) tiesioginiai vadovai privalo reaguoti į visus jiems žinomus diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo atvejus padalinyje ir, esant reikalui, ištraukti į jų nagrinėjimą. Pasyvus vadovų elgesys (pvz., nesikišimas, nutylėjimas ir pan.) gali būti nagrinėjamas ir konstatuojamas Prevencijos politikos pažeidimu.

15. Universiteto bendruomenės nariai skatinami reikšti nesutikimą, nepripažinimą, prašymą nekartoti nepageidaujamo elgesio, pranešti apie diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo atvejus Apraše nustatyta tvarka arba informuoti padalinyje paskirtą atsakingą darbuotoją, savo tiesioginį ir (ar) padalinio vadovą bei bendradarbiauti pranešimo nagrinėjimo metu.

IV SKYRIUS

KONSULTACIJOS IR PRANEŠIMŲ APIE DISKRIMINACIJOS, PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO, SMURTO AR PERSEKIOJIMO ATVEJUS NAGRINĖJIMAS

16. Bendruomenės narys ar trečiasis asmuo, patyręs, pastebėjęs ar sužinojęs apie diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ar persekiojimo atvejus, gali kreiptis pasirinktinai į savo arba padalinių, kuriuose dirba ar studijuoja skundžiamasis ar nukentėjęsysis, vadovus arba šių asmenų tiesioginius vadovus arba į padaliniuose paskirtus atsakingus darbuotojus. Taip pat dėl šių atvejų galima kreiptis į Universiteto „Pasitikėjimo liniją“ (el. paštu pasitikejimas@cr.vu.lt arba užpildant „Pasitikėjimo linijos“ formą, pateikiamą Universiteto interneto svetainėje).

17. Atsižvelgiant į nukentėjusiojo išreikštus poreikius ir jo nurodyto diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ar persekiojimo atvejo aplinkybes, nukentėjusiajam gali būti teikiamos konsultacijos, taikomos apsaugos priemonės, gali būti

pateikiamas pranešimas Universiteto rektoriaus įsakymu sudarytai ir nuolat veikiančiai Diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo prevencijos ir atvejų nagrinėjimo komisijai. Konsultacijų teikimas ir nukentėjusiojo pateiktos informacijos ar pranešimo nagrinėjimas grindžiamas objektyvumo, nešališkumo, betarpiškumo, operatyvumo, pagalbos nukentėjusiajam ir konfidencialumo principais. Iki nukentėjusiojo pateikta informacija ar pranešimas bus išnagrinėti, skundžiamasis laikomas nekaltu. Konsultacijų teikimo, apsaugos priemonių taikymo bei pranešimų teikimo ir nagrinėjimo tvarka nustatyta Apraše.

18. Universitete draudžiamas bet koks pranešėjo arba asmens, dalyvaujančio pranešimo nagrinėjimo procese persekiojimas. Apie persekiojimą turėtų būti pranešama kaip apie Prevencijos politikos pažeidimą.

19. Universitetas įsipareigoja teikti konsultacijas, taikyti pranešėjų, nukentėjusiųjų ir liudytojų apsaugos priemones bei Prevencijos politikos užtikrinimo priemones pagal Aprašą.

20. Paaiškėjus, kad pranešimas yra žinomai melagingas, atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes vadovaujantis Universiteto teisės aktais žinomai melagingą pranešimą pateikusių pranešėjų atžvilgiu gali būti pradeda akademinės etikos arba darbo drausmės pažeidimo nagrinėjimo procedūra.

V SKYRIUS PREVENCIJOS POLITIKOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMAS

21. Prevencijos politiką įgyvendina Universiteto bendruomenės nariai.

22. Prevencijos politiką formuoja Universiteto organizacijos vystymo ir bendruomenės reikalų prorektorius. Prevencijos politikos įgyvendinimo priežiūrą atlieka Centrinės administracijos padalinys, atsakingas už Universiteto bendruomenės vystymą, Universiteto rektoriaus įsakymu sudaryta Diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto ir persekiojimo prevencijos ir atvejų nagrinėjimo komisija ir atsakingi darbuotojai.

23. Prevencijos politika reguliariai peržiūrima ir pagal poreikį atnaujinama. Prevencijos politika tvirtinama ir keičiama Universiteto rektoriaus įsakymu.
